

allows to achieve high results of port operating process. There should be provided the adequate incentives for continuous activity improvement, mechanisms of competitive pricing and comprehensive system of tracking the results of activities.

The third option would be the development of communication lines between the ports and internal parts of the country. The first two options mentioned the policy measures targeted directly at the links of the chain of maritime cargo improving. In contrast, the third option for the other means of transport, which indirectly affect the rates of chartering vessels in the mixed traffic.

Internal transport arteries are linking ports with regional markets. Due to them ports can accumulate export goods from all over the region and to distribute imported goods and their subsequent delivery to the internal parts of the country. Thus, improving of the transport network for bilateral cargo traffic between markets and internal parts of the country allows attracting more cargo to the ports. Not only economy of scale in port operations is achieved. Attraction of larger vessels with lower specific transportation costs or new suppliers of alternative service shipping is also potential.

ДРАПАЙЛО Ю. З.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук

ФОРМА ТА ПІДТВЕРДЖЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВОРУ НА НАДАННЯ ЛОЦМАНСЬКИХ ПОСЛУГ

Відносини з надання лоцманських послуг регулюються передусім Кодексом торговельного мореплавства України, Законом України «Про морські порти України», обов'язковими постанови по окремому морському порту, а також Положенням про морських лоцманів, затверджених Наказом Міністерства інфраструктури України від 08.05.2013 року № 292 (далі — Положення про морських лоцманів).

Відповідно до п. 4.9 Положення, лоцманські послуги надаються на підставі двостороннього договору між капітаном судна або морським агентом, що виступає від імені судновласника (фрахтувальника або оператора), з однієї сторони, і лоцманським підприємством, що надає ці послуги, з іншої сторони.

Автором в іншій праці вже була обґрунтована господарська-правова природа договору на надання лоцманських послуг (Драпайло Ю. З. Щодо господарсько-правової природи договору на надання

лоцманських послуг / Ю. З. Драпайло // Сучасна цивілістика : матеріали IX Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (28 березня 2014 р.). — О. : Юридична література, 2014. — 516 с.), тож для з'ясування форми договору на надання лоцманських послуг необхідно звернутись до загальних положень щодо форми господарського договору.

1. Аналіз ч. 1 ст. 181 ГК дозволяє дійти до висновку, що господарський договір може бути укладений у: 1) простій письмовій формі (шляхом складення єдиного документа, підписаного сторонами та скріпленого печатками); 2) у спрощеній письмовій формі (шляхом обміну листами, факсограмами, телеграмами, телефонограмами тощо, а також шляхом прийняття до виконання замовлень).

Аналіз Положення про морських лоцманів дозволяє дійти до висновку, що договір на надання лоцманських послуг з урахуванням ч. 1 ст. 181 ГК може бути укладений, по-перше, у спрощеній письмовій формі.

Видається, що договір на надання лоцманських послуг буде вважатись укладеним у спрощеній письмовій формі з урахуванням положень п. 4.6. Положення про морських лоцманів у разі здійснення наступних дій:

- 1) подання капітаном судна або морським агентом заявки лоцманській організації на надання лоцманських послуг;
- 2) підтвердження заявки лоцманською організацією, в строки зазначені в обов'язковій постанові по порту або правилах плавання у відповідній зоні.

Видається, що зазначені дії можуть бути здійсненні як шляхом надсилання листів сторонами, так і шляхом надсилання факсограм, телефонограм, електронних листів тощо.

Підтвердження заявки лоцманською організацією може здійснюватись й конклюдентними діями, шляхом прибуття лоцмана на відповідне судно, що з урахуванням положень ч. 1 ст. 181 ГК можна буде кваліфікувати як прийняття до виконання замовлень.

По-друге, договір на надання лоцманських послуг може бути укладений у простій письмовій формі — шляхом укладання єдиного документу.

У простій письмовій формі, як правило, укладаються довгострокові договори на надання лоцманських послуг між агентською організацією та лоцманською організацією, що передбачають періодичне надання лоцманських послуг щодо здійснення проведення певних суден.

При цьому, закріплений у п. 4.6 Положення про морських лоцманів порядок подання та підтвердження заявок на надання лоцманських послуг може використовуватись не лише для започаткування нових договорних відносин шляхом укладення договору на надання лоцманських послуг у спрощеній формі, а й для подання заявок та підтвердження

заявок за довгостроковим договором на надання лоцманських послуг, що укладається у простій письмовій формі.

Наведена теза підтверджується власне положеннями п. 4.6 Положення про морських лоцманів, у якому зазначено, що підтвердження заявки лоцманською організацією може бути здійснено не лише у строки, зазначені в обов'язковій постанови по порту або правилах плавання у відповідній зоні, але у строки, зазначені в договорі на надання лоцманських послуг.

2. Документом, що підтверджує факт надання лоцманських послуг, відповідно ст. 101 КТМ та п. 4.10 Положення про морських лоцманів є лоцманська квитанція (англ. — Pilot'sBill).

Не слід при цьому ототожнювати лоцманську квитанцію із договором на надання лоцманських послуг, адже лоцманська квитанція видається за результатами виконання обов'язків сторонами за договором на надання лоцманських послуг, який попередньо повинен бути укладений (у простій чи спрощеній письмовій формі).

З урахуванням положень ст. 101 КТМ України та п. 4.10 Положення про морських лоцманів відомості та зауваження у лоцманську квитанцію вносить капітан судна, які засвідчує своїм підписом та печаткою судна.

Аналіз положень зазначених положень не дає відповіді на запитання: чи має право капітан залишити лоцманську квитанцію на судні чи зобов'язаний її віддати морському лоцману.

Видається, що відповідь на це запитання повинно бути дано з урахуванням положень ч. 1 ст. 545 ЦК України: «прийнявши виконання зобов'язання, кредитор повинен на вимогу боржника видати йому розписку про одержання виконання частково або в повному обсязі». Видається, що лоцманська квитанція виконує роль своєрідної розписки капітана судна (як представника судновласника чи фрахтувальника — кредитора), яка підтверджує надання лоцманських послуг (виконання зобов'язання) морським лоцманом (працівником лоцманської організації — боржника). Отже, капітан судна зобов'язаний видати заповнену, підписану ним та скріплену печаткою судна лоцманську квитанцію морському лоцману.